

KESKKONNAAMET

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium Teie 18.12.2019 nr 25-2/19-0410/9491
info.mkm@mkm.ee

Meie 20.01.2020 nr 6-5/19/263-2

Seisukoht „Transpordi ja liikuvuse arengukava aastateks 2021-2030“ keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi kohta

Esitasite Keskkonnaametile ettepanekute esitamiseks „Transpordi ja liikuvuse arengukava aastateks 2021-2030“ (edaspidi arengukava) keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) programmi.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) § 36¹ lg 1 järgi enne KeHJS § 37 kohast KSH programmi avalikustamist peab strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldaja küsima programmi sisu kohta seisukohta kõikidelt asjaomastelt asutustelt. KeHJS § 36¹ lg 4 kohaselt asjaomane asutus esitab strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldajale 30 päeva jooksul KSH programmi saamisest arvates programmi kohta oma pädevusvaldkonnast lähtudes seisukoha, sh hinnangu programmi asjakohasuse ja piisavuse kohta. Dokumentatsiooni läbivaatamisel peab asutus kontrollima ka ekspertiirühma koosseisulist piisavust.

Keskkonnaamet on seisukohal, et arengukava KSH programmi tuleb täiendada:

1. KeHJS § 36 lg 2 p 2 kohaselt KSH programm sisaldab eeldatavalt mõjutatava keskkonna kirjeldust. Arengukava KSH programmis puudub olemasoleva olukorra kirjeldus ja seos kehtiva arengukavaga „Transpordi arengukava 2014-2020“.

Keskkonnaamet peab vajalikuks, et arengukava KSH programmis tuuakse välja, kas kehtiva arengukavaga seatud eesmärgid on saavutatud või mitte; kui mitte, siis mis põhjusel ning, missuguseid kitsaskohti ja eesmäärke on kavas lahendada uue arengukava ja selle KSH koostamise käigus. KSH programmis on viidatud arengukava koostamise ettepanekule, kus on antud täpsem valdkonna kirjeldus, lahendamist vajavad probleemid jmt, mistõttu KSH programmi lisada ka konkreetne viide arengukava koostamise ettepanekule.

2. Keskkonnaamet teeb ettepaneku arengukava ja selle KSH koostamisel mh arvestada: veemajanduskavad¹, karuputke (Heracleum) võõrliikide ohjamiskava² (karuputke levik

¹ <https://www.envir.ee/et/eesmargid-tegevused/vesi/veemajanduskavad>

² https://www.keskkonnaamet.ee/sites/default/files/voorliigid/karuputke_heracleum-ohjamiskava_uus-redaktsioon_juuni2017.pdf

teehoolduse tõttu), nahkhiirte kaitse leping EUROBATS³ (Eesti on ühinenud nahkhiirte kaitse lepinguga EUROBATS, mille raames on välja antud soovitusel liikmesriikidele, kuidas planeerida nahkhiiresõbralikku valgustust), kaitsekorralduskavad, nt Väikese väina hoiuala, Aljava käpaliste püsielupaiga ja Või merikotka püsielupaiga kaitsekorralduskava 2014-2023⁴ (Väinatammi avamine ja projekteerimine).

3. Arengukava KSH programmi ptk 3 kohaselt KSH aruande koostamisel on metoodilises mõttes eristatavad kolm erinevat hindamise etappi: vastavusanalüüs, välismõjude analüüs ja leevendavate meetmete pakkumine. Arengukava KSH programmis ei ole välja toodud, mis allikatele tuginedes on kavas arengukava KSH läbi viia. Nt, kas arengukavale ja selle KSH-le eelnevalt või nende koostamise käigus on kavas läbi viia ka valdkondlikke uuringuid või kas mõju hinnangud antakse kasutades olemasolevaid materjale.
4. Arengukava KSH programmi ptk 4 kohaselt arengukava elluviimisega eeldatavalt kaasneva keskkonnamõju iseloom, ulatus ja ka indikaatorite valik täpsustub arengukava koostamise ja mõjude hindamise käigus. Keskkonnaamet peab vajalikuks tuua KSH programmis välja, missugune saab eeldatavalt olema arengukava detailsus, st kas arengukava jääb üldtasemele või eeldatavalt minnakse sellega konkreetsete tegevuste tasemele.
5. Arengukava KSH programmi ptk 3 kohaselt: „*Natura hindamine viiakse läbi KSH aruande koostamise etapis, vastavuses arengukava täpsusastmega. Tulenevalt planeerimisdokumendi tasandist tähendab see ennekõike Natura eelhindamise läbiviimist. Natura asjakohase hindamise läbiviimise vajadus ja võimalikkus täpsustuvad Arengukava ja KSH koostamise käigus.*“

KeHJS § 45 lg 2 kohaselt strateegilise planeerimisdokumendi võib kehtestada juhul, kui seda lubab Natura 2000 võrgustiku ala kaitsekord ning strateegilise planeerimisdokumendi kehtestaja on veendunud, et kavandatav tegevus ei mõjuta ebasoodsalt selle Natura 2000 võrgustiku ala terviklikkust ega kaitse eesmärki. Keskkonnaamet palub arengukava KSH programmi ptk 3 täiendada, et kui Natura eelhindamise tulemusena selgub, et arengukava elluviimise mõju Natura 2000 aladele ei ole välistatud, tuleb arengukava KSH käigus läbi viia ka Natura asjakohane hindamine. Natura asjakohase hindamise käigus saab vajadusel välja töötada alternatiivseid lahendusi ja leevendavaid meetmeid, seades arendustegevusele täiendavaid tingimusi. Natura eelhindamisel ei ole lubatud leevendavaid meetmeid arvestada.

6. Arengukava KSH programmi ptk 4 kohaselt KSH käigus on kavas hinnata arengukava elluviimise mõju bioloogilisele mitmekesisusele (sh maakasutus ja ökoloogiliselt tundlike alade fragmenteerumine, liikide või koosluste kahjustumine või kadu, rohevõrgustik ja loomade liikumiskoridorid), kaitstavatele loodusobjektidele, sh Natura 2000 võrgustikule. Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et arengukava KSH aruande koostamisel tuleb Natura hindamine vormistada oma protseduuri ja hinnangust tulenevate õiguslike tagajärgede tõttu eraldiseisva (ala)peatükina, mitte ühe osana mõjudest bioloogilisele mitmekesisusele või mõjudest kaitstavatele loodusobjektidele.
7. Keskkonnaamet juhib ka tähelepanu, et lähiajal peaksid valmima Natura hindamise

³ https://www.eurobats.org/sites/default/files/documents/publications/publication_series/WEB_DIN_A4_EUROBATS_08_ENGL_NVK_28022019.pdf

⁴ https://www.keskkonnaamet.ee/sites/default/files/kaitse_planeerimine/vaikese_vaina_ha_aljava_kapaliste_ja_v6i_merikotka_pepid_kkk_2014-2023.pdf

juhendite (nii Euroopa Komisjoni⁵ kui ka Mittetulundusühingu Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing⁶ koostatud juhendite) uuendatud versioonid, milles on võrreldes varasemate versioonidega pööratud enam tähelepanu strateegiliste planeerimis-dokumentide Natura hindamise metoodikale.

8. Arengukava KSH programmi ptk-i 4 täiendada selliselt, et KSH käigus hinnatakse ka kumulatiivset mõju, seda nii transpordisektori siseselt kui ka teiste valdkondadega. Samuti lisada hinnatavate mõjude loetelusse sinivõrgustik.
9. Keskkonnaamet palub arengukava KSH programmi ptk-i 5 lisada Keskkonnaamet kui kaitstavate loodusobjektide valitseja ja KeHJS § 2³ mõistes asjaomane asutus. KSH programmi ptk-i 5 lisada ka ettevõtlusega ja keskkonnakaitsega tegelevad organisatsioonid, sh Eesti Keskkonnaühenduste Koda.
10. KeHJS § 36 lg 2 p 7 kohaselt KSH programm sisaldab KSH ja selle tulemuste avalikustamise ajakava, mis tuleneb strateegilise planeerimisdokumendi koostamise ajakavast. Keskkonnaamet teeb ettepaneku panna arengukava KSH programmi ptk-s 6 toodud tabelis arengukava koostamise ja KSH etapid koos tähtaegadega kõrvuti, sidudes need omavahel ühtseks protsessiks. See annaks infot ka avalikkusele, millal midagi toimub. Ühtlasi ajakohastada programmi ptk-s 6 toodud KSH tähtaegu – nt KSH programm saadeti asjaomastele asutustele 18.12.2019, mitte 2019. aasta novembris.
11. KSH programmi ptk 7 pealkiri on „Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja ja KSH programmi koostanud ekspertrühma koosseis“. KeHJS § 36 lg 2 p 8 kohaselt KSH programm sisaldab andmeid strateegilise planeerimisdokumendi koostaja kohta ning programmi koostanud juhteksperdi nime, sh juhteksperdi KeHJS § 34 lg 4 p 6 kohast allkirjastatud kinnitust, ja eksperdirühma koosseisu, nimetades, milliseid valdkondi ja millist mõju hakkab iga eksperdirühma kuuluv isik hindama. Ühtlasi, arvestades KeHJS eelnõu seletuskirjas⁷ antud selgitusi, tuleb KSH programmis esitada eksperdirühma koosseis, kes hakkab arengukava elluviimise keskkonnamõju hindama ja KSH aruannet koostama, s.o KSH programmis ei piirdata vaid KSH programmi koostanud ekspertrühmaga.
12. Arengukava KSH programmi ptk-s 7 nimetada KSH ekspertrühma koosseis, tuues välja, mis valdkondi ja millist mõju hakkab iga eksperdirühma liige hindama. Seejuures ei piisa, kui KSH programmis märkida „mõjude hindamine“ või „osalemine mõjude hindamises“. Keskkonnaamet palub KSH programmi korrigeerida lähtuvalt KeHJS § 36 lg 2 p-st 8, tagades, et kõik arengukava KSH käigus (eeldatavalt) hinnatavad olulised keskkonnamõjud oleksid ekspertrühma liikmetega kaetud ja KSH programmis nimeliselt välja toodud. Arengukava KSH programmis tuleb nt välja tuua, kes hakkab hindama arengukava elluviimise mõju kaitstavatele loodusobjektidele, Natura 2000 võrgustiku aladele (kes mh tunneb Natura-hindamise põhimõtteid), vee kvaliteedile, vee-elustikule jne (vt ka KSH programmi ptk 4 loetelu).

Lugupidamisega

⁵ „Natura 2000 alal oluliselt mõjutavate kavade ja projektide hindamine. Loodusdirektiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigete 3 ja 4 tõlgendamise metoodilised juhised“; Keskkonnaministeerium, 2005. Juhend on leitav: https://www.envir.ee/sites/default/files/naturam6ju_est.pdf

⁶ „Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis“; Mittetulundusühing Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing, 2016-2017. Juhend on leitav: https://www.keskkonnaamet.ee/sites/default/files/KMH/natura_m6ju_hindamis_juhis_2017-lopp.pdf

⁷ 01.07.2015 jõustunud KeHJS muutmise ning sellega seoses teiste seaduste muutmise seaduse seletuskiri, mis on leitav: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/4679f78b-53a1-43d9-ada6-65d49e67a9e0>

(allkirjastatud digitaalselt)
Rein Kalle
juhataja
keskkonnaosakond

Irma Pakkonen 6807403
irma.pakkonen@keskkonnaamet.ee